

lernes og deres Efterkommeres naturlige Anlæg og Intelligens. Tvertimod kan man sige, at Mennesker, der sejrrikt, det vil sige uden at knuges og degenerere og under stadig Stigen til højere Kultur, har kæmpet mod et koldttempereret Klima og en karrig Natur, maa have bragt det særlig vidt ikke alene i fysisk Kraft, men ogsaa i Viljens Styrke og Karakterens Alvorsfuldhed. Neandertaloiderne er legemlig set et af de smukkeste og ædleste Raceelementer i Evropa, og skulde der allerede uddrages racepsykologiske Resultater af de endnu temmelig faa Iagttagelser, maatte de ogsaa gaa i Retning af en rig aandelig Udstyrelse.

Til Slut skal jeg af Hensyn til den rigtige Forstaaelse af de her fremstillede foreløbige Resultater af mine danske Racestudier, som det vil blive fortsatte

Undersøgelsers Sag at prøve og begrunde yderligere, atter stærkt betone det ejendommelige biologiske Forhold, at Befolkningen er sammensat af Bastarder. Der er ikke Tale om at dele den i 3 eller maaske endnu flere Grupper, hvoraf den enes Skeletbygning er Neandertal-agtig, den andens Cro Magnon-agtig, den tredies alpin eller Disentis-agtig etc. Alle nedstammer fra mere end en Race, og mindst 19 af 20 bærer i deres Legemsbygning de umiskendeligste Vidnesbyrd derom. Alligevel fremgaar det af de gjorte Iagttagelser, at forskellige Egne endnu har typiske Forhold at opvise, og det er at haabe, at Undersøgelserne maa blive fortsatte, inden Nutidens stærke Omflytninger har udslettet alle Ejendommeligheder.

Meddelelser om Generalstabens Arbejde paa Island i Sommeren 1907.

Af

P. F. Jensen, Premierløjtnant ved Generalstabens.

Generalstabens Opmaaling paa Island er i Aar bleven fortsat paa lignende Maade som forrige Aar (se nærværende Tidsskrifts Hefte VIII 1906). Den 25. Maj afsendtes en Ekspedition til Island bestaaende af 3 Officerer 9 Guider og 17 Militærarbejdere. En Officer og 6 Guider skulde fortsætte Detailmaalingen mellem Þjorsá og Þverá, medens 1 Officer og 3 Guider skulde fortsætte Triangulationen fra Myrasýsla mod Nord op imod Barðastrandarsýsla og i Eggen omkring Gilsfjörður udsøge og maale en Basislinie, der ved Triangulationen skulde knyttes sammen med Basis ved Reykjavík. Endelig var den tredje Officer til Uddannelse og Assistance saavel ved Detailmaalingen som ved Triangulationen og Basismaalingen.

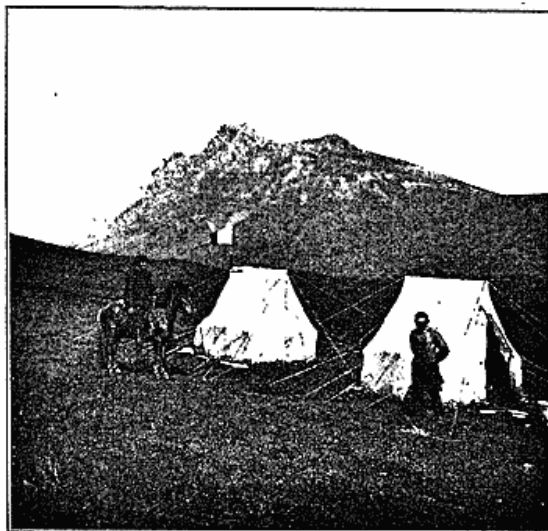
Den 6. Juni ankom Ekspeditionen efter en temmelig haard Rejse over Atlanterhavet til Reykjavík, og kort efter afgik Kaptajn Hammershøj med Prmlt. Tor-kild Hansen og 6 Guider til det Terræn Øst for Þjorsá, hvor Detailmaalingen væsentlig skulde foregaa. Størsteparten af dette Landskab optages af det store Lavland, der udgør den væsentligste Del af Rángárvallasýsla og Árnessýsla, og for saavidt frembød Arbejdet jo ingen særlige Vanskeligheder i Sammenligning med det i Skaptafellssýslerne, Alligevel skortede det heller ikke i

Aar paa Besværligheder; thi Eggen omkring Hekla og Tindfjallajökull toges med i Opmaalingen, og her er Vanskeligheder nok at overvinde. Ingen beboede Steder findes i Nærheden, saa Maaleren er ganske henvist til sine egne Hjælpekilder i alle Retninger, Lava dækker store Strækninger og lægger uhyre Hindringer i Vejen for Fremkommeligheden, i hvert Fald for Heklas Vedkommende, og selv om Tindfjallajökull ingen Lava har, saa er det dog ikke let at færdes op ad dens stejle Sider. Men ogsaa paa Slettelandet kan det ofte nok være brydsomt at komme frem, ikke saameget paa Grund af de store Vandleb og den bløde Myr, alt det er gamle og dagligdags Bekendte, som paa Grund af store oversvømmede Arealer, der navnlig findes i Eggen omkring Skúmstaðir. Det er Þverá, der i de senere Aar her sender sit Vand ødelæggende ind over Lavlandet og lægger den ene Gaard efter den anden øde. Her i Nærheden er ogsaa Njál's gamle Gaard Bergþórshvoll falden ind under Opmaalingsområdet. Det samme kan i denne Forbindelse anføres om Fjældet Þríhyrningur, hvorhen Flose søgte efter Njál's Indebrænding paa Bergþórshvoll, ligesom om Gunnars gamle Gaard Hlíðarendi.

Maalingen fortsattes til midt i September med det Resultat, at der i Sommer er detailmaalt 47 □ Mil og

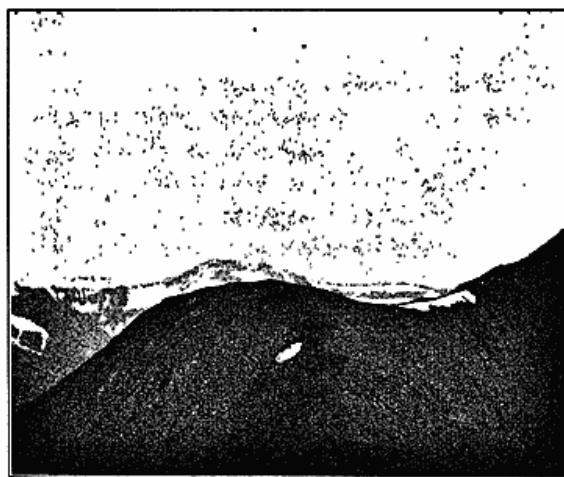
Krater ved Heklas Top.

Þrihyrningur med Flosedalen.

Hebgeringur ved Brunná.

Fjældparti Syd for Hvamsfjorden. Tröllakirkja set fra Þorntundur

naaet frem mod Vest til Egnen ved Ölfusá og Sog, mod Nord til en Linie omtrent over Búrfell-Skálholt.

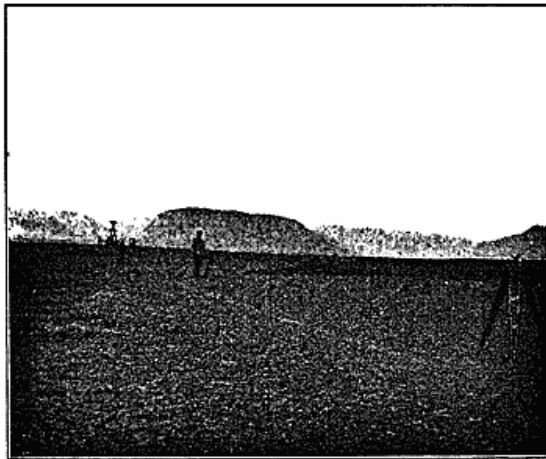
Den 12. Juni ankom Triangulationsekspeditionen til Stykkisholm, hvorfra Arbejdet skulde begynde. En Del af Personalet sendtes straks ud paa Snæfellsnes-halvøen for at bygge Varde tildels efter forrige Aars Rekognoscering, medens Resten gik i Gang med at samle Materiale til Etableringen af Basislinien. Hertil fordredes nemlig baade Tømmer til flere Signaler, tilhugne Stensøjler, Postamenter, Cement, Bræder og mange andre Ting, der alle er saa tunge, at de — navnlig da Postamenterne — kun ad Søvejen kunde transporteres til Bestemmelsesstedet. Dette var Sognet Saurbær ved Gilsfjörður, det eneste Sted paa Nordvestlandet, hvor man turde vente af finde et Terræn egnet til Basismaaling. Med en Del Besvær og mod en ret rigelig Betaling skaffedes en Motorbaad tilveje, og i den og i en Slæbebaad indskibedes hele Personalet og alt Godset, medens Hestene, der var samlede ved Stykkisholm,

baaden naaede Skarðsstöð, turde Mandskabet ikke gaa længere, da det ikke var søkendt i Gilsfjörður. Vi omladede da Godset i den derboende Købmand Jonassons Motorbaad, og han, der baade nu og senere viste sig overordentlig gæstfri og tjenstvillig, satte os saa ind til Saurbær, til et lille Handelssted, han ejede der. I hans Butik tog vi da vort første Kvarter, indtil Stedet for Basislinien var bestemt. Da dette kom til at ligge noget nordligere, rejstes Teltlejren tæt derved paa Tunet ved Gaarden Brunná. Koldt var det at krybe i Teltene; thi Kulden holdt sig længe i Aar deroppe, og stadig havde vi nordlig Vind, der fik Gilsfjorden til at trække som en

Skorsten. Ret hyppigt maatte man om Morgenens slaa Hul paa Isen i Vandfadene udenfor Teltene, før man kunde komme til at vaske sig. Arbejdet gik dog snart sin vante Gang. Basislinien blev endelig bestemt,

Tilflugtstæd for Rejsende i Uvejr. Kerlingarskarð.

Mærkebukke udstillede i Basislinien. Signal i Baggrunden.

men meget magre og sløje efter den strenge Vinter, der herskede sidst paa Island, sendtes løse den lange Vej Øst om Hvammsfjörður til Arbejdsstedet. Da Motor-

Spændbuk med Lod til Spænding af Maaletræden. Afmåling for Mærkebukken.

men kunde paa Grund af de snævre Forhold, — endda sikkert de gunstigste paa hele Nordvestlandet, der overalt karakteriserer sig ved et meget smalt og over-

ordentlig stærkt indskaaret Kystbælte — kun udstrækkes til en Længde af ca. 1900 Meter. Forbindelsesnettet mellem Basis og det egentlige Trekantnet rekognosceredes og etableredes, hvorefter man kunde gaa til Undersøgelsen af Forbindelsen med Triangulationen af forrige Aar.

Medens en Guide fik det Hverv at bygge Varder paa forud bestemte Punkter i Bredebugten og paa dennes Nord og Østkyst, drog jeg selv ad den gamle fra Laksdøla Saga bekendte Vej gennem Svinedalen, hvor Kjartan blev myrdet, ned langs Hvamsfjordens Østside. Man er her midt i en af Sagatidens rigeste Egne, og underligt er det ikke, at Landnamsmændene tidlig er søgte hertil; thi venligere og smukkere Sted finder man sjældent. Overalt træffer man paa historiske Steder. Saaledes gaar Vejen tæt forbi Höskuldsstaðir og Olaf Paas gamle Gaard Hjarðarholt, hvor der nu staar en smuk Kirke. Længere mod Syd støder man paa Kambsnes, hvor Landnamskvinden Unn, der satte Bo paa Hvammur, tabte sin Kam, og derefter opkaldte Næsset. Her staar nu en af vore Varder, saa Stedets Beliggenhed paa Jordoverfladen vil nu kunne angives bedre end i Unns Dage. Ved Kambsnes drejede vi ind i Haukadalur, hvor Stationen Geldingafell oprettedes. Fra denne haves en vid Udsigt mod Øst og Nord til Lyklafell, Mælifellshnúkr og Brandafell. Herfra gik Turen til det store Fjeldparti mellem Hvamsfjorden og Myrasýsla. Midt i dette oprettedes Stationen Tröllakirkja, hvormed Forbindelsen med Nettet af 1906 var tilvejebragt.

I Tröllakirkja begyndte Vinkelmaalingen, som fortsattes i Stationerne i Myrasýsla, Hnappadalssýsla og Snæfellsnessýsla. Først i August maales i Stationen Bjarnarhöfnarfjall, der ligger tæt ved en af de ældste Gaarde, som omtales i Eyrbyggja Saga, nemlig Bjarnarhöfn, hvor Landnamsmanden Björn den Østrøne satte Bo, og hvor senere Styr lod sine Bersærker anlægge Vej og Hegn gennem det Øst for Gaarden værende Hraun (Lavamark). Vejen benyttes den Dag i Dag, og af Hegnet ses endnu tydelige Rester, ligesom af den Grav, hvori Bersærkerne bleve jordede, efter at Styr, da Arbejdet var fuldent, havde dræbt dem i Badstuen. Paa den Maade slap han for at udbetale Lønnen for

Værket, nemlig sin Datter, som en af dem havde Løfte paa. Hraunet kaldes Berserkjahraun. Ogsaa Thorolf Mostrarskægs og Snorre Godes bekendte Helgafell saavel som Dimunarklakkar nær Dagverðarnes er blevne inddragne i Triangulationsnettet.

Fra Bjarnarhöfnarfjall gik Turen, efter at Premierløjtnant Torkild Hansen var kommen til Triangulations-ekspeditionen fra Detailmaalingen, atter ad Søvejen til Skarðsstöð og derfra pr. Hest til Saurbær, hvor Maalingen af Basislinien nu udførtes jævnsides med Vinkelmaalingen i Basisnettet. Derpaa fortsattes Maalingerne i de øvrige Stationer i Barðastrandasýsla og Dalasýsla, saaledes at Arbejdet var tilendebragt midt i September, hvorefter Hjemrejsen fandt Sted.

Maalingen af Basislinien er udført med det Jäderinske Basisapparat, som er omtalt i dette Tidsskrifts VII—VIII Hefte 1901—02, idet samtlige Basislinier paa Island er maalede med det. Apparatet er dog i de sidste Aar undergaaet en Del væsentlige Forbedringer, som man ganske naturligt ønskede at drage Nytte af. Det er „Bureau international des Poids et Mesures“ i Sèvres, der har Æren af ikke alene at have optaget de Jäderinske Maaletraade til en grundig og fortsat Undersøgelse, men ogsaa af at have konstrueret ny Hjælpeapparater, der betegner et stort Fremskridt fra det gamle noget upraktiske Materiel. Medens man beholdt de gamle Traade, der — om ikke saa fuldkomne som Bureauets — dog altid er fuldtud tilfredsstillende overfor den stillede Opgave, gik man over til den ny Nivellements metode med Bureauets fikse lille Kikkert, der i sig indeslutter en Skala, hvorpaa selve Højdeforskellen aflæses. Bukkene, der tjener til interimistiske Fikspunkter i Linien, hvorimellem Afstandene udmaales, konstruerede Afdelingen efter en hel ny Model, idet de franske Bukke lider af enkelte tekniske Mangler. Endelig gik man bort fra Spænding af Traadene ved Fjeder-vægte for ligesom Bureauet at anvende Lodder, der ved bløde Snore paa letløbende Ruller er forbundne med Traadene. Alle de ny Hjælpeapparater med Undtagelse af Nivellements kikkerten er forfærdigede i „Store nordiske Telegrafskabs“ fortrinlige mekaniske Værksted. Et Par af de hosstaaende Billeder viser Arbejdet i en Basislinie og giver et Begreb om Apparaterne og deres Brug.